Експертний висновок
на дисертаційне дослідження
Проціва Олега Романовича

«Організація мисливства у Галичині кінця XIX – початку XX століття в контексті державного регулювання розвитку мисливського господарства України»

Актуальність теми дослідження.

У економічно розвинутих країнах зміст мисливства зводиться до виконання ним трьох основних функцій: економічної, соціальної, екологічної.

Економічна функція полягає у наданні послуг, виробництві продукції та заготівлі сировини для легкої та харчової промисловості. Соціальна – у задоволенні рекреаційних, духовних, естетичних потреб людей. А екологічна проявляється в участі мисливства в охороні природи в цілому, тобто створенні сприятливої екологічної обстановки для суспільства.

Саме тому реалізація мисливським господарством усіх трьох функцій має надзвичайно важливе значення, бо вона спрямована на задоволення потреб людини, насамперед, мисливця у продуктах, праві на полювання та проживання в нормальних екологічних умовах.

Оскільки мисливство торкається трьох важливих сфер суспільного життя, органи державної влади повинні зважати та баланс інтересів всіх суспільних груп при організації мисливських господарств.

На жаль, на сьогоднішній день ефективність ведення мисливського господарства в Україні не відповідає сучасним вимогам суспільства, що призводить до негативних економічних та соціальних наслідків.

На сьогодні мисливське господарство в Україні залишається збитковим. У загальному по галузі надходження від вкладених коштів досягає лише приблизно 50%. Однією з головних причин такого стану є невідповідність національного мисливського законодавства ринковим умовам.

Через збитковість галузі, на жаль мисливство не має соціально-економічного значення у суспільстві. З огляду на це дисертаційне дослідження Проціва О.Р. є актуальним і своєчасним.

Аналізуючи дисертаційне дослідження необхідно звернути увагу на **позитивні моменти роботи**, а саме: велику кількість публікацій автора з обраної тематики (50 публікацій) та колосальну кількість опрацьованих джерел іноземною мовою. Крім того, гарно описаний § 2.1. «Організаційно-правові засади формування мисливства в сучасній Україні» та § 3.1. «Організація діяльності органів державного управління у сфері мисливства». Також заслуговує на увагу таблиця 2.4. (на стор. 114), де є інформація про рентабельність мисливських господарств.

Незважаючи на позитивні сторони роботи, варто наголосити і на **дискусійних моментах та зауваженнях**, що не принижують значення дисертаційного дослідження.

I. Загальні зауваження:

1. Надмірне приділення уваги *правовому аспекту* державного управління.

Як відомо, державне управління охоплює гуманітарний, екологічний, економічний, інституційний, інформаційний, кадровий, мотиваційний, організаційний, політичний, правовий, соціальний, фінансовий аспекти. У дисертації зроблено акцент лише на правовому аспекті, що прослідковується крізь усю дисертацію, особливо у третьому розділі. *Суцільне право, а не державне управління.*

Цитую:

– Розділ 1 «правове регулювання»;
– 1.3. «управлінсько-правові підходи»;
– 2.1. «організаційно-правові засади»;
– 2.2. «застосування правових норм»;
– 3.1. «організація правозастосовної діяльності»;
– 3.2. «розвиток законодавства»;
– 3.3. «шляхи удосконалення законодавства».

Тому пропоную:

– або поміняти назву дисертації на «*Правові аспекти мисливства у Галичині… в контексті правового регулювання…* »
– або редагувати назви зазначених § та розділів дисертації.

2. Зміст розділів і параграфів не пропорційний.

Матеріалу багато, але він не систематизований (зокрема § 2.2. та § 2.4.) і не посортований за §. Тому нерівномірний обсяг § дисертації.

Розділ	Параграф	Кількість сторінок	Разом, сторінок
Розділ 1	§ 1.1.	27	69
	§ **1.2.**	**33**	
	§ 1.3.	8	
Розділ 2	§ 2.1.	12	75
	§ 2.2.	10	
	§ **2.3.**	**2**	
	§ 2.4.	18	
	§ **2.5.**	**31**	
Розділ 3	§ 3.1.	10	25
	§ **3.2.**	**2**	
	§ 3.3.	9	
Висновки			2

Так § 1.2. та § 2.5. містять по 33 та 31 сторінки відповідно, у той час, як § 2.3. та § 3.2. – по 2 сторінки. Це неприпустимо, оскільки § повинен містити як мінімум 8 сторінок.

Пропоную скоротити текст § 2.5., який містить 31 сторінку та текст § 1.2, що складається з 33 сторінок.

Також Розділ 3 – найменший за обсягом по сторінках – 25 сторінок.

3. Висновки дисертації.

Висновки до дисертації становлять всього лише 2 сторінки. (мінімум 3-5 сторінок). Причому висновки до розділу 3 – більші за обсягом, ніж загальні висновки.

Відсутні висновки до § дисертації (§ 1.1., § 1.2., § 1.3.; § 2.1., § 2.2., § 2.3., § 2.4., § 2.5.; § 3.1., § 3.2., § 3.3.).

Висновки до трьох розділів (розділу 1, розділу 2, розділу 3) – редагувати

У загальних висновках немає перспектив подальших досліджень.

4. Список літератури та посилання.

Список літератури оформити відповідно до вимог ВАКу – спершу законодавство, потім автори за абеткою, насамкінець – іноземні джерела.

Крім того, посилання на літературні джерела слід подавати у квадратних дужках [], а не у вигляді зноски[1].

5. Додатки + Акти впровадження + Анотації.

У дисертації відсутні додатки, і відповідно акти впровадження, які слід подавати у Додатку А.

У авторефераті слід додати анотацію англійською та російською мовами.

6. Наукова новизна дисертації.

Найсуттєвіші зауваження є до новизни дисертації Наукова новизна потребує глибокого і ґрунтовного доопрацювання. Зокрема, цитую:

А) У дисертації «*вперше* здійснено аналіз теоретичних та методологічних підходів у галузі мисливського законодавства…»

Б) «дане дисертаційне дослідження є першим спеціальним дослідженням з питань державного управління веденням мисливського господарства…»

Зразу напрошується логічне питання «а що досі ніхто не досліджував галузь мисливства?». Адже на сторінках 6-7 дисертації подано перелік авторів, хто займався дослідженням цієї теми.

Можливо цей фрагмент тексту подати у частину новизни *«набули подальшого розвитку»*, або «узагальнено, *удосконалено*».

В) У пункті «*уперше*» новизни частково дублюється матеріал, поданий у пункті «*набули подальшого розвитку*». Особливо, що стосується «пропозицій щодо внесення змін у національне законодавство». Проте, так і не вказано, які це пропозиції.

7. Стиль викладу матеріалу не науковий.

Зокрема, це стосується § 2.4. «соціально-економічні аспекти мисливства», який містить не науковий стиль викладу матеріалу. У цьому параграфі подана також інформація про статки політиків. На мій погляд це не тактовно.

Цитую:

- «на даний час Україну *накрила хвиля* браконьєрства» (стор. 119);
- «як зізнався один такий «*крутий*», що він дістає задоволення не лише від того, що багато незаконно настріляє дичини, але і від того, що він тікає від переслідування» (стор. 116);
- «*крутяться великі гроші*» (стор. 112);
- «серед власників великих приватних господарств в Україні є такі відомі особи, як Президент України (площа 30,4 тис. га), Олександр Волков – екс-депутат Верховної Ради, Дмитро Шенцев – народний депутат, Партія Регіонів (17,5 – 50 тис. га), Микола Рудьковський – екс-міністр транспорту і зв'язку (35 тис. га), Нестор Шуфрич – екс-міністр з надзвичайних ситуацій (30 тис. га), Віктор Лозинський – екс-депутат Верховної Ради (26 тис. га); отримували мисливські угіддя в користування – Леонід Кравчук спільно з Віктором Медведчуком…» (стор. 107). Це не науковий стиль викладу матеріалу, забрати з тексту роботи;
- «охочі постріляти *без зайвих очей*» (стор. 106);
- «якщо на Полтавщині з'явиться свій Лозинський – *губернатор відповість головою…*» (стор. 102) тощо.

II. Зауваження щодо **вступу та змісту розділів:**

8. Зауваження до вступу.

Вступ потребує доопрацювання, зокрема:

- Скоротити *актуальність* теми до 1 сторінки;
- Редагувати перелік *авторів*;
- Редагувати *зв'язок роботи з науковими програмами*;
- Редагувати ***завдання дослідження***, а саме:
  - Завдання 1 і Завдання 2 об'єднати, оскільки тут йдеться про дослідження мисливського законодавства;
  - Завдання 3: що означає «вивчити дій мисливських організацій?»;
  - Завдання 4: «здійснити аналіз економічної складової мисливства» У змісті дисертації цього не відображено. Тут немає детального аналізу причин збитковості мисливських господарств та напрямів щодо підвищення їх рентабельності;
  - Завдання 5: «розробити конкретні пропозиції» – краще замінити на «практичні пропозиції», замість «конкретних».
- Редагувати *предмет дослідження* «організація державного регулювання мисливства» замінити на «сукупність відносин щодо організації державного регулювання мисливства». Проте це дискусійне питання;
- *Гіпотезу* подавати не обов'язково, так як і *хронологічні межі дослідження* не виокремлювати жирним шрифтом;

- Не виокремлювати курсивом *методи дослідження*. Немає такого методу як системний метод. Є системний аналіз;
- *Новизну* повністю редагувати;
- *Практичне значення роботи* редагувати;
- Відсутній *особистий внесок здобувача*;
- Редагувати *обсяг і структуру дисертації*. Зокрема доповнити «дисертація містить … таблиць. Список джерел налічує … позицій на … сторінках».

9. Зауваження до РОЗДІЛУ 1:
- Назва розділу «Теоретичні та методологічні засади «*правового*» регулювання мисливства». Дисертація з державного управління, а не з права. Тому замінити на державного регулювання;
- Зроблено аналіз джерел у Розділі 1. Але це на рівні аналізу, немає конкретних пропозицій автора;
- Додати § 1.4. – «Методологія дисертаційного дослідження», у якому описати методи дослідження.

10. Зауваження до РОЗДІЛУ 2:
- Розділ 2. дуже подрібнений на 5 §. З них є такі, (§ 2.3. «регуляторні функції держави…»), які містять лише 2 сторінки. Пропоную скоротити кількість параграфів;
- Назва деяких параграфів не відповідає змісту. Зокрема § 2.2. «Застосування чинних правових норм у мисливстві», у якому йдеться про рентабельність мисливських господарств. Аналогічно § 2.5. «Проблеми органів державної влади в організації мисливського господарства і полювання», у якому йдеться про адміністративні правопорушення і відповідальність за них. Доцільніше назвати § 2.5. «Проблеми організації мисливства…»;
- У § 2.5. (на стор. 126), подано пропозиції, які краще перемістити у розділ 3. Оскільки третій розділ «бідний на пропозиції» і кількість сторінок. Крім того, у § 2.4 (на стор. 114) подана таблиця 2.4, у якій є інформація про рентабельність мисливських господарств. Її доцільно проаналізувати детальніше у третьому розділі;
- Загалом, матеріал розділу 2 носить описовий характер. Багато цифрових даних, без відповідного їх аналізу. Матеріал не систематизований, тому погано сприймається.

11. Зауваження до РОЗДІЛУ 3:
- Назва Розділу 3 – «історичний досвід розвитку мисливства в Галичині у контексті ***його організації*** в Україні». Дисертація по державному управлінні, а не по організації мисливства. Пропоную змінити на «у контексті ***державного регулювання*** в Україні»
- Розділ повністю присвячений правовому аспекту. Пропоную змінити назву дисертації. Або доповнити розділ інформацією про: екологічний, економічний, інституційний, інформаційний, кадровий, організаційний, соціальний, фінансовий аспекти мисливства. Розробити пропозиції щодо удосконалення зазначених аспектів мисливства;
- Пропоную § 3.2. «розвиток вітчизняного мисливського законодавства» (знову право і знову на 2 сторінки) об'єднати з § 3.3. «шляхи удосконалення мисливського законодавства»;
- У розділі 3 не висвітлено розв'язок низки проблем, які зазначені у розділі 2. Тому у § 3.3. слід описати пропозиції щодо рентабельності мисливського господарства. Можна запропонувати регіональну Програму або Стратегію розвитку мисливства тощо; а не зводити все до правового аспекту.

III. **Зауваження до оформлення** дисертації:

12. Вимоги до оформлення дисертації:

- Назви структурних частин дисертації – ВСТУП, РОЗДІЛ (зокрема РОЗДІЛ 2), ВИСНОВКИ, і т.д. – подавати великими літерами, по центру, жирним шрифтом; ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 1… – з нової сторінки, великими літерами по центру.
- ЗМІСТ та СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ подати на окремих сторінках у вигляді таблиці з невидимими границями;

– Авторів у вступі подавати за абеткою (сторінка 6-7). Крім того, прізвища авторів подавати у одному форматі – або ініціали імені і по-батькові, або тільки імені, і усюди однаково;
– Абзацний відступ – 1, 25 см; інтервал 1,5;
– Посилання оформляти у вигляді квадратних дужок [], а не як зноски[1];
– Таблиці форматувати. Оформляти однаковим шрифтом, і одним і тим же стилем. Назва таблиці не може бути на одній сторінці, а її текст – на іншій… Не можна також завершувати § таблицею (зокрема § 2.2. завершується таблицею, без висновку);
– Відсутні рисунки (гарно дивиться алгоритм, схема у новизні);
– Усюди повинні бути однакові лапки;
– У дисертації є граматичні помилки, особливо знаки пунктуації (коми) – на сторінках – 69 – 71 дисертації;
– Зустрічаються русизми, розмовна мова, зокрема, цитую:

Авторський варіант	Науковий варіант
«білет»	– «квиток»;
«бувший»	– «колишній»;
«друкований орган»	– «друковане видання»;
«лагіднішим стає»	– «сприятливішим стає»;
«ліпший»	– «кращий»;
«москалі, жиди»	– «росіяни, євреї»;
«намічені плани»	– «заплановані»;
«напряму»	– «безпосередньо»;
«процентний»	– «відсотковий»;
«недорозвинута демократія»	– «псевдо демократія»
«рахуються»	– «вважаються»;
«розвідка Даниленка»	– «дослідження Даниленка»;
«тягне за собою»	– «призводить»;
«тяжко»	– «важко»;
«хазяїн»	– «господар» тощо.

Не зважаючи на певні недоліки та помилки, вважаємо, що представлене дисертаційне дослідження є завершеною науковою роботою. Загалом структура і зміст роботи відповідають визначеним меті та завданням дослідження. Отримані автором результати мають наукову новизну та практичне значення і є підтвердженням виконання поставлених завдань. Основні положення дисертації, які виносяться на захист, достатньо відображені у наукових роботах за темою дослідження. За змістом, структурою, науковою новизною та кількістю наукових праць дисертаційне дослідження відповідає вимогам ВАК в частині «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника».

Враховуючи вище сказане, вважаємо, що за умови виправлених усіх недоліків та зауважень, є усі підстави рекомендувати дисертацію Проціва Олега Романовича «*Організація мисливства у Галичині кінця XIX – початку XX століття в контексті державного регулювання розвитку мисливського господарства України*» до захисту на між кафедральному семінарі.

Кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри управління проектами
Львівського регіонального інституту
державного управління НАДУ
при Президентові України **Федорчак О.В.**